

Παρουσίαση του Έργου και της Προσωπικότητας
του Ομότιμου Καθηγητή του Α.Π.Θ. κ. Χρήστου Τζιμόπουλου

*Σταύρος Γιαννόπουλος
Καθηγητής Α.Π.Θ.*

Το Τμήμα Αγρονόμων και Τοπογράφων Μηχανικών αποφάσισε να τιμήσει τον Καθηγητή Χρήστο Τζιμόπουλο με την παρούσα έκδοση της Επετηρίδας της οποίας την επιμέλεια ανέθεσε σε τετραμελή Επιτροπή ΔΕΠ του Τομέα Συγκοινωνιακών και Υδραυλικών Έργων. Αισθάνομαι ιδιαίτερη χαρά και θεωρώ τιμή, που μου ανατέθηκε εκ μέρους της Επιτροπής η παρουσίαση του έργου και της προσωπικότητάς του, δεδομένου ότι υπήρξε δάσκαλος, συνάδελφος και αγαπητός μου φίλος.

Ο Καθηγητής του Τμήματος Αγρονόμων και Τοπογράφων Μηχανικών της Πολυτεχνικής Σχολής του Α.Π.Θ. Χρήστος Τζιμόπουλος συνταξιοδοτήθηκε, το Σεπτέμβριο του 2006, μετά από 40 και πλέον έτη ακαδημαϊκής δραστηριότητας. Γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη στις 6.5.1939, όπου και πραγματοποίησε τις εγκύκλιες σπουδές του. Φοίτησε στο Α΄ κλασικό Γυμνάσιο της Θεσσαλονίκης και αποφοίτησε το έτος 1957. Αρίστευσε στις εισαγωγικές εξετάσεις του 1957 στην Πολυτεχνική Σχολή Θεσσαλονίκης στο Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών. Συγχρόνως έδωσε εισαγωγικές εξετάσεις και στη Φυσικομαθηματική Σχολή Θεσσαλονίκης στο Τμήμα Μαθηματικών όπου και κατετάγη 2^{ος}. Επέλεξε να σπουδάσει στο Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών του Α.Π.Θ. στο οποίο και φοίτησε από το ακαδημαϊκό έτος 1957-1958 μέχρι το 1961-1962, υπότροφος σε όλα τα έτη σπουδών του, ορκίστηκε δε Πολιτικός Μηχανικός τον Ιούλιο του έτους 1962.

Μετά το πέρας της στρατιωτικής του θητείας κατά τα έτη 1962-1964, εργάστηκε για ένα χρόνο στους Σιδηροδρόμους Ελληνικού Κράτους (Σ.Ε.Κ., νυν Ο.Σ.Ε.), και στη συνέχεια, το έτος 1965 διορίστηκε βοηθός στην έδρα Υδραυλικών Έργων του Τμήματος Πολιτικών Μηχανικών της Πολυτεχνικής Σχολής. Το έτος 1966 διορίστηκε στο τότε Υπουργείο Δημοσίων Έργων (Υ.Δ.Ε.) στην Ειδική Υπηρεσία Υδραυλικών Έργων Μακεδονίας, όπου και εργάστηκε, τόσο ως επιβλέπων Μηχανικός σε κατασκευές, όσο και ως μελετητής μηχανικός μεγάλων Υδραυλικών Έργων. Αναλυτικότερα κατά την περίοδο 1966-1970 ασχολήθηκε με επιβλέψεις μεγάλων Υδραυλι-

κών Έργων (Αρδευτικό Δίκτυο Μαλγάρων, Αντλιοστάσιο Κλειδίου, Λεκάνη αποσβέσεως Ενεργείας του Φράγματος Αξιού, Ειδικά Έργα στο Φράγμα Αλιάκμονα- Βαρβάρες κ.λπ.) καθώς και με διάφορες μελέτες Υδραυλικών Έργων (αποχέτευση των αρδευτικών δικτύων Μαλγάρων και Κλειδίου, τροποποίηση του Έργου εξόδου, μελέτη των ειδικών Έργων του Φράγματος Αλιάκμονα, μελέτη του ποταμού Δενδροποτάμου, μελέτη συμπληρωματικών τεχνικών έργων του παραπάνω δικτύου κ.λπ.). Κατά την περίοδο 1972-1977 ως Προϊστάμενος του Γραφείου Μελετών της 1ης Δ.Ε.Κ.Ε. (πρώην Υπηρεσία Υδραυλικών Έργων Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας), μελέτησε τη διευθέτηση του ποταμού Γαλλικού, διάφορα Αρδευτικά δίκτυα και Υδραυλικά Έργα, την κατασκευή επειγόντων Αντιπλημμυρικών Έργων πεδιάδας Θεσσαλονίκης και επέβλεψε διάφορες μελέτες Υδραυλικών Έργων της Περιοχής Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας. Επέβλεψε, επίσης, τη μελέτη μεταφοράς νερού από τον Αλιάκμονα για την ύδρευση Θεσσαλονίκης. Υπήρξε ο εμπνευστής της λύσης αυτής με προτάσεις του στο Υπουργείο Δημοσίων Έργων, θεωρώντας ότι η λύση αυτή θα επέλυε οριστικά το πρόβλημα ύδρευσης της Θεσσαλονίκης.

Παράλληλα με την ενασχόλησή του στο Υ.Δ.Ε., εργάστηκε και ως άμισθος Επιμελητής στην Πολυτεχνική Σχολή Θεσσαλονίκης. Το έτος 1967 ξεκίνησε την εκπόνηση της Διδακτορικής του Διατριβής στο Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών του Α.Π.Θ. υπό την επίβλεψη του Καθηγητή κ. Θεμιστολή Ξανθόπουλου με θέμα «Μη μόνιμη ροή σε ανοικτούς αγωγούς τραπεζοειδούς διατομής». Το έτος 1970 έλαβε υποτροφία από το Ι.Κ.Υ. για την εκπόνηση δεύτερης Διδακτορικής Διατριβής στο Παρίσι, στο Faculté des Sciences-Paris VI και εργάστηκε ως ερευνητής Μηχανικός στο Laboratoire National d'Hydraulique της Electricité de France στο Chatou, που θεωρείται ένα από τα μεγαλύτερα Εργαστήρια στον κόσμο. Η Διδακτορική του Διατριβή είχε ως θέμα «Μελέτη κυματοθραυστών, οικονομικών και μη υπερβατών από το κύμα» και επιβλέπων της Διατριβής του ήταν ο καθηγητής της Μηχανικής των Ρευστών στη Σορβόννη κ. Raymond Comolet. Η διατριβή του αυτή δημοσιεύτηκε αυτούσια στο Bulletin de la Direction des Études et Recherches, No 4 1973, Serie A της Electricité de France, ενώ τμήματα αυτής δημοσιεύτηκαν σε διεθνή περιοδικά, όπως το La Houille Blanche, το U.S. Army Corps of Engineers, καθώς επίσης και σε διεθνή συνέδρια. Τέλος, η διατριβή αυτή αναφέρεται και στο βιβλίο του καθηγητή κ. R. Bonnefille "Cours d'Hydraulique Maritime" της École Nationale Supérieure de Techniques Avancées, όπου και περιελήφθησαν αυτούσιες δύο σελίδες της.

Το έτος 1973 μετά την επιστροφή του στην Ελλάδα, ως Διδάκτωρ Μηχανικός και του Πανεπιστημίου των Παρισίων, εκπόνησε Διατριβή επί Υψηγεία με τίτλο «Διαμόρφωση του κύματος πλησίον της ακτής», την οποίαν παρουσίασε στην Γεωπονοδασολογική Σχολή Θεσσαλονίκης με εισηγητή τον Καθηγητή κ. Γεώργιο Τερζίδη και εκλέχθηκε παμψηφεί άμισθος Υφηγητής της Σχολής αυτής του Α.Π.Θ.

Από το έτος 1974 μέχρι το έτος 1977 υπηρέτησε ως Εντεταλμένος Υφηγητής της Γεωπονοδασολογικής Σχολής με ανάθεση διδασκαλίας του προπτυχιακού μαθήματος «Υδραυλική» και των μεταπτυχιακών μαθημάτων «Υδραυλική» και «Εγγειοβελτιωτικά Έργα» στο ιδρυθέν τότε Μεταπτυχιακό Τμήμα Εγγείων Βελτιώσεων.

Το έτος 1977 εκλέχθηκε Έκτακτος Καθηγητής επί τριετή θητεία στην Έδρα Γεωργικής Υδραυλικής της Πολυτεχνικής Σχολής του Α.Π.Θ. Με την εκλογή και τον διορισμό του ως Καθηγητή στο Πανεπιστήμιο, παραιτήθηκε τον Ιανουάριο του έτους 1978 από Μηχανικός στο Υπουργείο Δημοσίων Έργων, έχοντας φθάσει στη βαθμίδα του Νομομηχανικού και όντας Προϊστάμενος του Τμήματος Μελετών της 1^{ης} ΔΕΚΕ, όπως είχε μετονομαστεί η αρχική Ειδική Υπηρεσία Υδραυλικών Έργων Μακεδονίας. Η παραίτηση αυτή έγινε για να αφοσιωθεί αποκλειστικά ψυχή τε και σώματι στα καθήκοντα του Πανεπιστημιακού δασκάλου.

Το έτος 1978 θα πρέπει να θεωρηθεί χρονολογία-ορόσημο για τη διδασκαλία των μαθημάτων των Υδραυλικών και των Εγγειοβελτιωτικών Έργων στο Τμήμα Αγρονόμων και Τοπογράφων Μηχανικών του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, αφού ήταν η πρώτη και μοναδική έδρα του Τμήματος σε αυτό το γνωστικό αντικείμενο. Η συμβολή του καθηγητή κ. Χρ. Τζιμόπουλου (με τους στενούς του συνεργάτες, Παναγιώτη Τολίκα, Επαμεινώντα Σιδηρόπουλο, Σταύρο Γιαννόπουλο, Μαρία Σακκελλαρίου-Μακρραντωνάκη και Χριστόφορο Φωτιάδη) ήταν καθοριστική και στη μετέπειτα εξέλιξη της διδασκαλίας των μαθημάτων αυτών στο Τ.Α.Τ.Μ./Α.Π.Θ. Καθοριστική, επίσης, υπήρξε και η συμβολή του Καθηγητή Χρήστου Τζιμοπούλου στην οργάνωση εκ του μηδενός, στην ανάπτυξη και στη λειτουργία του Εργαστηρίου Γεωργικής Υδραυλικής του Τ.Α.Τ.Μ./Α.Π.Θ., του οποίου διετέλεσε Διευθυντής επί σειρά ετών.

Το έτος 1981, ο Καθηγητής Χρήστος Τζιμόπουλος εκλέχθηκε Τακτικός Καθηγητής στην ίδια Έδρα και το έτος 1982 εντάχθηκε με αίτησή του στη βαθμίδα του Καθηγητή του Τμήματος Αγρονόμων και Τοπογράφων Μηχανικών του Α.Π.Θ., ενώ η τότε Έδρα Γεωργικής Υδραυλικής με το προσωπικό της αποτέλεσε τον πρώτο πυρήνα του σημερινού Τομέα Συγκοινωνιακών και Υδραυλικών Έργων του Τμήματος.

Σημαντική είναι η συνεισφορά του κ. Τζιμόπουλου στην ανάπτυξη σχέσεων, τόσο με Ελληνικά, όσο και με ξένα Πανεπιστήμια. Συγκεκριμένα, ανέπτυξε στενές σχέσεις σε ερευνητικό επίπεδο με το Τμήμα Γεωπονίας της Γεωπονοδασολογικής Σχολής Α.Π.Θ., όπου και συνέχισε να διδάσκει στο Μεταπτυχιακό Τμήμα των Εγγείων Βελτιώσεων αυτής μέχρι την ίδρυση μεταπτυχιακών τμημάτων στο Τ.Α.Τ.Μ./Α.Π.Θ. Αποτέλεσμα της συνεργασίας αυτής υπήρξε ένας μεγάλος αριθμός των αποφοίτων του Τ.Α.Τ.Μ./Α.Π.Θ. που φοίτησε και αποφοίτησε από το Μεταπτυχιακό αυτό Τμήμα και στη συνέχεια, ορισμένοι από αυτούς συνέχισαν για την εκπόνηση Διδακτορικής Διατριβής, ενώ άλλοι απορροφήθηκαν από το Δημόσιο ή στράφη-

καν προς τον επαγγελματικό χώρο. Πολλοί από τους αποφοίτους του Μεταπτυχιακού αυτού Τμήματος αποτελούν σήμερα μέλη Δ.Ε.Π., στα Πανεπιστήμια Θεσσαλονίκης και Θεσσαλίας καθώς και ερευνητές σε ερευνητικά κέντρα της χώρας μας και Καθηγητές στα Τ.Ε.Ι. Ο κ. Τζιμόπουλος συνδέθηκε στενά με το Γεωργικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, καθώς και με το αδελφό Τμήμα των Αγρονόμων και Τοπογράφων Μηχανικών του Ε.Μ.Π. και με το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τμήμα Γεωπονίας, Φυτικής Παραγωγής και Αγροτικού Περιβάλλοντος.

Κατά τα τελευταία χρόνια, συνέβαλε στην προσπάθεια σύνδεσης 12 Εργαστηρίων των Α.Ε.Ι. της χώρας μας υπό την επωνυμία ΥΔΡΟΜΕΔΩΝ, ως Διευθυντής τότε του Εργαστηρίου Γεωργικής Υδραυλικής (νυν Εργαστήριο Υδραυλικών Έργων και Διαχείρισης Περιβάλλοντος).

Σε ότι αφορά στα ξένα Πανεπιστήμια ήδη από το 1979 και επί 12 συνεχή έτη δημιούργησε ερευνητικά Προγράμματα συνεργασίας με το Institut de Mécanique de Grenoble (I.M.G) του Πανεπιστημίου της Grenoble. Τα ερευνητικά αυτά Προγράμματα προερχόντουσαν, είτε από τη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας, είτε από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Αποτέλεσμα της συνεργασίας αυτής υπήρξε η φοίτηση τριών αποφοίτων του Τ.Α.Τ.Μ./Α.Π.Θ στο Πολυτεχνείο της Grenoble και η εν συνεχεία αναγόρευσή τους σε Διδάκτορες Μηχανικούς. Οι δύο από αυτούς έχουν εκλεγεί μέλη Δ.Ε.Π. στο Ε.Μ.Π. και στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Στα πλαίσια της συνεργασίας αυτής, συμμετείχε ως εξεταστής σε πέντε Διδακτορικές διατριβές του Πολυτεχνείου της Grenoble και σε ένα DEA, είτε ως examinateur, είτε ως rapporteur général, είτε ακόμη ως συνεπιβλέπων των ως άνω διατριβών.

Τέλος, ο Καθηγητής Χρήστος Τζιμόπουλος διετέλεσε Professeur Associé στην Ecole Nationale d'Hydraulique de Grenoble το 1985 και Professeur Invité στην ίδια σχολή το 1987 όπου και δίδαξε σε μεταπτυχιακό επίπεδο θεωρία πεπερασμένων στοιχείων και εφαρμογές στην Υδραυλική.

Στα πλαίσια του Erasmus συμμετείχε κατά την περίοδο 1994-1997 με άλλα 14 Ευρωπαϊκά Πανεπιστήμια στο αναπτυξιακό Πρόγραμμα Construction Management and Building Economics in Europe με στόχους την κινητικότητα των μελών Δ.Ε.Π. και των φοιτητών στα Ευρωπαϊκά Πανεπιστήμια, καθώς και την ομογενοποίηση των σπουδών. Στα πλαίσια επίσης του Erasmus δημιούργησε σχέσεις ερευνητικής και διδακτικής συνεργασίας με το Γεωργικό Πανεπιστήμιο της Φιλιππούπολης, στο Plovdiv, από το έτος 1999 μέχρι σήμερα.

Το έτος 1982 συνεργάστηκε με την Swiss National Science Foundation ως ειδικός κριτής σε θέματα Υπόγειας Υδραυλικής του ερευνητικού αυτού ιδρύματος.

Το 1981 σε συνεργασία με τους Καθηγητές Γεώργιο Τερζίδη και Ιάκωβο Γκανούλη πρωτοστάτησε στην ίδρυση της Ελληνικής Υδροτεχνικής Ένωσης(Ε.Υ.Ε.), ενός Πανελλήνιου επιστημονικού σωματείου με έδρα τη Θεσσαλονίκη που περι-

κλείει στους κόλπους του όλους τους επιστήμονες που ασχολούνται με το νερό στην Ελλάδα. Ο Καθηγητής Χρήστος Τζιμόπουλος έχει διατελέσει επανειλημμένα μέχρι σήμερα Μέλος, Γενικός Γραμματέας, Αντιπρόεδρος και Πρόεδρος του Δ.Σ. της Ελληνικής Υδροτεχνικής Ένωσης.

Εκτός της Ελληνικής Υδροτεχνικής Ένωσης ο κ. Χ. Τζιμόπουλος είναι μέλος και των εξής επιστημονικών ενώσεων:

- Μέλος του Τ.Ε.Ε.
- Μέλος της INTERNATIONAL ASSOCIATION FOR HYDRAULIC RESEARCH
- Μέλος της Ελληνικής Επιτροπής Αρδεύσεων και Στραγγίσεων.
- Μέλος της Εταιρείας Γεωργικών Μηχανικών Ελλάδος.
- Μέλος της European Society of Agricultural Engineers.
- Μέλος του Ινστιτούτου Ηλιακής Τεχνικής.
- Μέλος του International Center for Training and Exchanges in the Geosciences.
- Μέλος της Ελληνικής Επιτροπής Διαχείρισης Υδατικών πόρων (Ε.Ε.Δ.Υ.Π.)
- Μέλος του EUROPEAN WATER RESOURCES ASSOCIATION.

Το διδακτικό του έργο διαιρείται σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό. Σε προπτυχιακό επίπεδο ασχολήθηκε, κυρίως, με τη διδασκαλία του μαθήματος των Αρδεύσεων (Ατομικά δίκτυα και Μεγάλα Εγχειοβελτιωτικά Έργα) και του μαθήματος των Στραγγίσεων, τα οποία συνοδεύτηκαν και από ανάλογα συγγράμματα. Τα τελευταία χρόνια εισήχθησαν στο προπτυχιακό πρόγραμμα διδασκαλίας του Τ.Α.Τ.Μ. και τα μαθήματα «Διαχείριση Υδατικών Πόρων», «Ιστορία της Υδραυλικής», τα οποία δίδαξε σε συνεργασία με άλλους συναδέλφους. Σε μεταπτυχιακό επίπεδο δίδαξε επί 30 χρόνια στο Μεταπτυχιακό Τμήμα των Εγγείων Βελτιώσεων της Γεωπονοδασολογικής Σχολής (νυν Γεωπονικής Σχολής) τα μαθήματα:

- Αριθμητική Ανάλυση,
- Υδραυλικό Πλήγμα Κριού,
- Εγχειοβελτιωτικά Έργα,
- Φράγματα,
- Σειρές Fourier και Μετασχηματισμοί Laplace και Fourier,

ενώ στο Μεταπτυχιακό Τμήμα ΓΕΩΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ στην Ειδίκευση «Υδατικοί Πόροι» του Τ.Α.Τ.Μ./Α.Π.Θ. δίδαξε το μάθημα «Προχωρημένη Στατιστική-Γεωστατιστική» και το μάθημα «Διαχείριση Υδατικών Πόρων» σε συνεργασία με τον καθηγητή κ. Σ. Γιαννόπουλο. Τέλος, στο Μεταπτυχιακό Τμήμα Οργάνωση και Διαχείριση Πόρων και Έργων Ανάπτυξης δίδαξε το μάθημα «Διαχείριση Υδατι-

κών Πόρων» σε συνεργασία με τον καθηγητή κ. Σ. Γιαννόπουλο. Τα περισσότερα από τα παραπάνω μαθήματα συνοδεύτηκαν από γραπτές σημειώσεις ή και σύγγραμμα (Υδραυλικό Πλήγμα Κριού). Τέλος, δίδαξε στο Μεταπτυχιακό Τμήμα του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας- Τμήμα Γεωπονίας, Φυτικής Παραγωγής και Αγροτικού Περιβάλλοντος το μάθημα Εγγειοβελτιωτικά Έργα.

Η ερευνητική προσπάθεια του κ. Χ. Τζιμόπουλου επικεντρώθηκε όλα αυτά τα χρόνια, τόσο στην Υδραυλική Επιστήμη, όσο και στις μαθηματικές μεθόδους που χρησιμοποιήθηκαν για την επίλυση των υδραυλικών προβλημάτων.

Ως προς την Υδραυλική επιστήμη η έρευνα του εστιάστηκε στις ακόλουθες περιοχές:

- Ροές με ελεύθερη επιφάνεια.
- Ροές σε αγωγούς υπό πίεση (Πλήγμα κριού-Βελτιστοποίηση του κόστους των αγωγών).
- Υπόγεια Υδραυλική (Κορεσμένη ροή-Ακόρεστη ροή-Υπόγειοι υδροφορείς).
- Διαχείριση Υδατικών Πόρων (Υδατικά ισοζύγια-Διαχείριση).

Ως προς τις μαθηματικές μεθόδους, που έχει χρησιμοποιήσει, διακρίνονται οι ενότητες:

- Επίλυση διαφορικών εξισώσεων με μερικές παραγώγους, με τη μέθοδο των πεπερασμένων διαφορών, πεπερασμένων στοιχείων, οριακών στοιχείων, πεπερασμένων όγκων ελέγχου.
- Γεωστατιστική ανάλυση.
- Μέθοδοι βελτιστοποίησης (Γραμμικός και μη γραμμικός Προγραμματισμός)
- Μέθοδος της ασαφούς λογικής.

Η όλη ερευνητική προσπάθειά του περιλαμβάνει την επίβλεψη 15 Διδακτορικών Διατριβών και μίας Υφηγεσίας, περισσότερες από 30 Μεταπτυχιακές διατριβές και περισσότερες από 190 εργασίες δημοσιευμένες σε Ελληνικά και ξένα Περιοδικά και Συνέδρια, είναι δε κριτής σε πολλά διεθνή και ελληνικά περιοδικά.

Όπως προκύπτει από τα προαναφερθέντα βιογραφικά στοιχεία και δραστηριότητες (επαγγελματικές, ακαδημαϊκές, ερευνητικές, επιστημονικές και διοικητικές) η δράση του εντός και εκτός Α.Π.Θ. υπήρξε πλουσιότατη και ιδιαίτερα επιτυχής.

Το υψηλό ακαδημαϊκό ήθος, η εργατικότητα του, η επιστημονική ευσυνειδησία, η συνέπεια, η εντιμότητα και η συνεργασιμότητά του είναι αρετές που τον κοσμούν. Ιδιαίτερα σημαντικό στοιχείο που χαρακτηρίζει την προσωπικότητα του αποτελεί η αναγνώριση και η καταξίωση του, τόσο στον ελληνικό, όσο και στο διεθνή επιστημονικό χώρο.

Το Τμήμα Αγρονόμων και Τοπογράφων Μηχανικών του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ως αναγνώριση του έργου του και της προσωπικότητάς του εξέλεξε ομόφωνα τον Χρήστο Τζιμόπουλο ως ομότιμο Καθηγητή και στη συνέχεια με νεώτερη απόφαση του αποφάσισε ομόφωνα να εκδώσει τον παρόντα τιμητικό τόμο.

Στο πρόσωπο του Καθηγητή Χρήστου Τζιμοπούλου εμείς οι συνεργάτες του διακρίναμε το συνεπή, δίκαιο και ακούραστο δάσκαλο, συνεργάτη και φίλο.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ είναι το ελάχιστο που του οφείλουμε για όσα με έργα και λόγια μας δίδαξε σε όλο το διάστημα της συνεργασίας μας.